

Foreningen Nyord

HØRINGSSVAR ANG. FERIECENTER VED HJELM BUGT

Nyord den 7. november 2020

Til:

Afdeling for Plan og By
Valdemarsgade 43
4760 Vordingborg

Høringssvar ang. turismeudviklingen på Møn, særligt set i relation til ideerne om at etablere feriecentre hhv. ved Hjelm Bugt og på den Gamle Sukkerfabrik i Stege.

Vi beder om, at dette høringssvar vedlægges i processen vedr. etablering af en feriepark ved Hjelm Bugt.

Afsender er Foreningen Nyord. I foreningens vedtægter hedder det bl.a.:

Foreningen Nyords formål er at værne om naturen, kulturen og det levende samfund på Nyord og formå at være talerør for medlemmerne.

Den kan søge fælles interesser fremmet, ved at samle og varetage medlemmernes interesse på lokalt plan Foreningen Nyords arbejder uafhængig af partipolitik. .

Foreningen Nyord er et forum for diskussion om fælles udfordringer og skal forsøge at gøre beboerne interesserede i disse, samt at bidrage til at skabe debat og søge konstruktive løsninger og foreningen kan repræsentere medlemmerne i forhold til offentlige myndigheder og private institutioner.

Det skal nævnes, at mange af Nyords såvel helårs- som deltidsbeboere er medlem af foreningen, hvorfor dette høringssvar sendes med solid lokal forankring.

1. Kort om Nyord

Nyord dækker et areal på ca. 500 hektar, de 400 hektar er strandeng de 100 hektar "højjord". Øen blev fredet sidst i 1960'erne. Strandengene er kendt for et meget rigt fugleliv og er sammen med den store omkringliggende vandflade et af Østdanmarks væsentligste fugleområder.

Højjorden, som oprindeligt var ejet af 20 lodsejere, dyrkes i dag som konventionelt landbrug. Dog er ca. 25 hektar statsejet. Disse arealer har i en periode været brugt til økologisk naturlandbrug men overgår i disse år til naturplejede arealer med fokus på biodiversitet.

Nyord By består af 70 ejendomme. En stor del af de oprindelige 20 gårde ligger, hvor de blev bygget i 1700-tallet. Mange er dog genopført, da der igennem årene har været flere store ildebrande på øen. Der er et antal relativt gamle hvidkalkede småhuse og en del rødstenshuse, som er bygget omkring år 1900. I nyere tid er der bygget yderligere et antal huse. Vej- og gadeforløbet er det helt oprindelige og kan altså føres 300 år tilbage. I modsætning til resten af øen, det gælder højjorden og især strandengene, er ganske få huse og gårde i selve Nyord By fredet.

Nyord Havn er væsentlig for øen. Den er godt 150 år gammel og ejet af Foreningen Nyord Havn. Havnen var tidligere omdrejningspunkt for transport af mennesker og varer til og fra øen, men mistede den betydning da broen til Nyord blev bygget i 1968. Havnen er værdsat af sejlere og har ca. 2000 gæstebåde/overnatninger årligt.

I 1922 besøgte fynbomaleren Johannes Larsen sammen med Achton Friis Nyord. Indsatte tegning og tekst er fra bogværket "De Danskes Øer", tegning: Johannes Larsen tekst: Achton Friis.

Men den Plet, vi hin rolige Oktoberaften gled ind paa just som det sidste Solskær faldt hen over dens gamle frønnede Pæle, Rørskovene om dens Moler og den gamle By oven over den, det var aldeles ingen Havn — det var en lille Drøm, som slet ingen Mennesker kan drømme, et stille Eventyr, som kun H. C. Andersen har kunnet digte, og som ingen, der ikke er født i hans Fædreland, nogensinde vil kunne fatte. Det var saa ringe altsammen, saa ubetydeligt; men Stedet var èn eneste stille Andagt. Vi stod tavse paa Dækket og saa paa det, men indeni os hviskede det ganske stille: Du gode Gud — Du gode Gud!

2. Nyord er blevet en af Vordingborg Kommunes væsentligste turistattraktioner.

Før Nyordbroens etablering i 1968 kom der relativt få besøgende til Nyord. Nogle i lystbåde, andre over Ulvshaleløbet med færgemanden og nogle med postbåden "Røret". Da broen åbnede, steg antallet af besøgende mærkbart, da man nu kunne komme til øen i bil. Kort efter åbningen af broen blev det besluttet, at uvedkommende bilkørsel i byen blev forbudt, og at der skulle parkeres på en nyetableret P-plads uden for byen.

Med broforbindelsen gik Nyord ind i en ny tid. Forbindelsen har betydet meget for øen også i forhold til turismen, og besøgstallet på Nyord har været støt stigende siden. Den første egentlige tælling af besøgende på Nyord blev foretaget 2006 i forbindelse med pilotprojektet om en eventuel nationalpark på Møn. Tællingen, som skal tages med forbehold, viste at ca. 75.000 personer årligt besøgte Nyord. Siden har nye tællinger vist en ret markant stigning. For ca. 5 år siden til ca. 150.000 pers/årligt og i 2019 til ca. 200.000. Corona-krisen i 2020 har medført en yderligere stigning, og det vurderes at ca. 250.000 har besøgt Nyord, når dette år er gået.

Det siger sig selv, at så store besøgstal giver såvel muligheder som udfordringer. Her nogle eksempler på begge dele:

Øens popularitet har medført en markant prisstigning på fast ejendom. Huse, gårde og grunde, der måtte blive til salg, sælges hurtigt og til en for området ganske god pris.

Det høje besøgstal har givet bedre muligheder for at drive turistorienteret erhverv på øen. Der er etableret 2 B&B'er og andre overnatnings muligheder, foruden udlejning af huse til ferie. Der er en kro, en specialvarebutik med cafe, en købmand og et kunstgalleri med arbejdende glasværksted og salg af kunsthåndværk. Alt i alt vurderes disse erhverv at akkumulere ca. 10 til 12 årsværk.

Nyord Havn oplever trods en generel afmatning omkring lystsejllads at besøgstallet i havnen er stabilt. At sejlerne oplever en ø, hvor der er rekreative muligheder, hvor man kan gå på cafe, ud at spise, se på kunst og også kunne købe ind, - vurderes at have betydning for besøgstallet i havnen og betydning for om "man bliver en dag mere".

Der kommer besøgende til Nyord hele året, men den egentlige turistsæsonen starter til påske og slutter midt i oktober. Højsæsonen er i juli og august. I de senere år har der især i højsæsonen været mange besøgende. Der er mange mennesker på gaderne og en kiggen og snakken fra morgen til aften. Nogle nyordboere føler sig generet af dette, og oplever at de er statister i et levende museum, andre trækker på skuldrene eller holder sig "måske" lidt mere hjemme, andre igen synes, at det er dejligt med liv i byen. De forretningsdrivende har selvsagt travlt. Holdningen til de mange besøgende er naturligvis forskellig. Det er bestyrelsen i Foreningen Nyords opfattelse, at der blandt medlemmerne er enighed om, at man er ved at nå et mætningspunkt for antallet af besøgende i byen.

De mange besøgende som kommer i bil, skaber også visse trafikale problemer. P-pladsen er netop blevet renoveret, men allerede nu har det vist sig, at den ikke kan klare belastningen i højsæsonen. Den megen trafik giver også gener til p-pladsens naboer.

Toiletfaciliteter på øen er også en udfordring. To toiletbygninger på havnen har "svært ved at følge med". Det skal nævnes, at kommunens folk gør et stort og godt arbejde med at servicere og renholde toiletterne på havnen, men der mangler toiletter på p-pladsen. Med det stigende besøgstal af bilturister, busselskaber, cyklister, vandrere og sejlere, er det meget vigtigt, at de to toilet- og badebygninger ved havnen opgraderes, og at de suppleres med toiletfaciliteter ved P-pladsen, herunder et handicaptoilet.

Presset på naturen er også en udfordring. I pilotprojektet for en nationalpark blev der udarbejdet en plan for et stisystem på øen. Der er et netværk af offentlige stier, rundt på øen. Den nordlige side af højlandet er bevidst planlagt uden stier af hensyn til dyrelivet. Det bliver stort set overholdt, men et yderligere øget antal besøgende vil givet medføre øget forstyrrelse. På samme måde kan øgede friluftaktiviteter til søs, fx kajaksejllads i det lavvandede område rundt om øen vise sig at blive et problem for dyrelivet.

3. Tanker om turismeudviklingen på Møn, Bogø og Nyord

En vedvarende, velovervejede og værdibaseret turismeudvikling på Møn og de omkringliggende øer, viser i disse år dens værdi. På cafeerne på Nørrebro taler man om at gå på Camønoen, Dark Sky certificeringen lokker folk til Møn i ydersæsonerne, den mangfoldige natur og havet hele vejen rundt er afgørende, når der skal vælges feriested. Tradition og mønsk jordnærhed trives i et fint mix med ny-tilflyttedes mere eller mindre vanvittige ideer. Sådan har det været siden 1970'erne. Dengang var der den helt særlige duft fra Sukkerfabrikken i roekampagnen fra oktober til januar, og samtidig blev der solgt mikro-makromad og urtekalendere i hippiebutikken "Land og By". I dag ser vi, at unge familier flytter til Møn, især til Hårbølle-området.

Som andre områder lidt væk fra de helt store byer har Møn også udfordringer især mht. til arbejdspladser.

Turismeerhvervet giver dog visse muligheder. Der er åbnet en sand skov af Bed and Breakfast.

Sommerhusudlejningen går strygende, sommerhuse bliver solgt, og der produceres lokale produkter, Stege er en velfungerende handelsby, og hotel og restaurationsbranchen har det godt. Ja listen kan blive meget længere.

Det går egentlig ret godt. Stille og roligt er Møn blevet HOT.

En større investor ønsker at bygge et feriecenter med 700 ferieboliger på Møns Sydkyst nærmere bestemt Hjelm Bugt.

Realiseres feriecentret ved Hjelm Bugt og måske endda også projektet på Sukkerfabrikken, kan man frygte for at årtiers turismestrategi går til spilde. En strategi der har satset decentralt med mange små enheder, bæredygtighed og lokal forankring.

Turistcentre med 700 boliger er, hvor kønt det end indpakkes, masseturisme. Et center på 250 vel også, men det ligger dog inde i en by. Tilsammen er det voldsomt og vil få store konsekvenser for især dem, der bor tættest på men også hele Møn. Tænk eksempelvis bare på de trafikale problemer, der allerede nu er på Møn i højsæsonen.

Rigtig mange gæster Møn, og nogle bosætter sig endda på Bogø, Møn og Nyord fordi der er fred, ro, plads og natur, foruden et godt kulturliv. Man kan frygte, at en del vil søge andre steder hen, hvis de oplever at øen bliver "overrendt".

4. Bekymringer

Helt overordnet er Foreningen Nyord bekymret for en yderligere øgning af antallet af turister. Naturligvis på Møn, men hér specifikt på Nyord.

Der er intet der tyder på, at det generelle antal turister på Møn vil dale. Situationen ude i verden, nye rejsevaner og Møns brand vil, bare for at nævne nogle få faktorer, betyde at stadig flere vil holde ferie på Bogø, Møn og Nyord. Selvom vi ingenting gør, er det bestyrelsen i Foreningen Nyords vurdering, at antallet af turister vil stige. Stille og roligt, stille og sikkert. De igangværende projekter "Dark Sky", "Biosfære Møn", den sikre satsning på natur og ro, naturattraktioner, småerhverv og levende provinsbyer. Alt det der har været en sikker og rolig turismestrategi. Det virker og har virket i mange år.

Nu er der imidlertid planer om at sætte et tunsæt eller to på hele processen:

- a) Et ferieparkprojekt i Hjelm Bugt har planer om 500 feriehuse, som senere skal udvides til 700 huse.
- b) Et projekt på Sukkerfabrikken har planer om op mod 250 ferielejligheder.

Ad a: Forudsætter vi at Hjelm Bugt feriecenter realiseres, kan man jo begynde at regne.

Hvis der i snit bor 3 personer i et hus, vil der være 1500 gæster ved fuld bookning, og 2100 gæster når centret er færdigt og udvidet til 700 feriehuse.

Ad b: Med samme forudsætning vil der være 750 gæster på i de 250 ferielejligheder på Sukkerfabrikken

Ad a og b: Hvis begge projekter realiseres full scale, vil der således samlet være 2850 gæster i feriecentrene, når de er fuldt booket.

Ligeledes vil der være et ganske stort antal biler og andre køretøjer. Projektet i Hjelm Bugt fortæller, at gæsterne skal transporteres til centret i shuttle-busser. Hvad så når gæsterne skal rundt og se noget, eller handle ind? Den forudsætning er vanskelig at se virkeliggjort.

Altså tillader vi os at anslå, at der vil være sandsynligvis en bil, eller andet motoriseret køretøj til hver feriehuse / lejlighed. For Hjelm Bugts vedkommende 500 / 700 køretøjer og for Sukkerfabrikken 250.
Samlet for begge centre 750 / 950 køretøjer.

Forudsætter vi, at de besøgende på feriecentrene vil tage til Nyord én gang i løbet af den uge, de er på Møn, og at vi kun forholder os til et halvt år (26 uger), betyder dette:

Hjelm Bugt:

- 26 uger med besøg af henv. 1.500 / 2.100 personer pr. uge = 39.000 / 54.600 personer
- 26 uger med besøg af henv. 500 / 700 køretøjer pr. uge = 13.000 / 18.200 køretøjer

Sukkerfabrikken:

- 26 uger med besøg af 750 personer pr. uge = 19.500 personer
- 26 uger med besøg af 250 køretøjer pr. uge = 6.500 køretøjer

Samlet antal besøgende hvis både Hjelm Bugt og Sukkerfabrikken realiseres:

Besøgende pr år: 58.500 / 74.100.

Antal køretøjer pr. år: 19.500 / 24.700

Lægges disse tal til de i forvejen ca. 250.000 vurderes at besøge Nyord i 2020, vil vi se et besøgstal på op til 325.000 gæster årligt. Dertil vil vi se en markant stigning af køretøjer til og fra øen.

For såvel antal besøgende og trafik vurderer vi, at realisering af ferieparkprojekterne vil øge turistpresset på Nyord med mellem 20 og 30 %. Hertil skal så lægges den "almindelig stigning".

Det er knap 1.000 besøgende om dagen, hvis det fordeles året rundt - det er et voldsomt antal.

5. Konklusion

Foreningen Nyord er bekymret for udsigten til en meget hurtigt voksende turisme på Møn, Bogø og Nyord. Nyord, som er en af Vordingborg Kommunes mest besøgte attraktioner, er allerede nu ved at nå et mætningspunkt i forhold til besøgende.

Ligeledes er foreningen bekymret over, hvad et øget friluftsliv kan komme til at betyde for et af landets vigtige naturområder.

Foreningen har forståelse for, at turisme er en væsentlig faktor i forhold til erhvervsliv og indtægter for en kommune i et område med relativt få arbejdspladser, omvendt skal der også vises hensyn til de, der bor i området, og til natur og dyreliv. Vi mener, at den hidtidige turismestrategi i en fornuftig grad har tilgodeset dette.

Masseturisme, som nu kan frygtes er på vej, vil efter foreningens mening ikke være til gavn for turismeerhvervet på Møn, Bogø og Nyord eller for befolkningen i området.

6. Afsluttende bemærkninger

Ordlyden af dette høringssvar er gennemgået og vedtaget på et bestyrelsesmøde i foreningen Nyord den 6. november.

Herefter er det offentliggjort på Foreningen Nyords hjemmeside og opslået på øens opslagstavle.

Høringssvaret sendes som officielt høringssvar fra Foreningen Nyord til "Afdeling for Plan og By", og det vil blive sendt til samarbejdspartnere, politikere og pressen.

Spørgsmål og anden henvendelse kan rettes til:

Foreningen Nyord
Søndergade 6
4780 Stege